

Bretagne in cijfers

4

departementen vormen samen de regio Bretagne: Ille-et-Vilaine (prefectuur Rennes), Côtes-d'Armor (St-Brieuc), Morbihan (Vannes) en Finistère (Quimper).

4,7955

graden westerlengte is de positie van het meest westelijke punt van het Franse vasteland. Het ligt ongeveer 150 m ten noorden van Pointe de Corsen.

7

missionarissen kwamen ergens tussen 450 en 640 vanuit Wales en Cornwall hierheen en hebben de zeven oudste bisschopssteden van Bretagne gesticht: St-Brieuc, St-Malo, Dol-de-Bretagne, Vannes, Quimper, St-Pol-de-Léon en Tréguier.

14

m is het getijverschil bij Mont St-Michel. Bij eb trekt de zee zich maar liefst 18 km terug.

25

% van de Franse appels wordt geteeld in Bretagne. De cider wordt gemaakt van wel vijftig appelsoorten. Na Normandië is Bretagne de grootste producent van deze appelwijn.

103

inwoners wonen er per vierkante kilometer in Bretagne. De bevolkingsdichtheid komt hierin overeen met het gemiddelde voor heel Frankrijk.

385

m hoog is de Roc'h Ruz, het hoogste punt van Bretagne.

800

eilanden liggen er voor de kust van Bretagne.

1200

km lang is de kustlijn van Bretagne. Als je de vele inhammen meerekent, kom je zelfs uit op 3000 km.

2200

zonuren worden jaarlijks geteld in de omgeving van Quiberon en Belle-Île - bijna net zo veel als aan de Côte d'Azur.

2600

jaar moet je met de tijdmachine teruggaan in de tijd om de vestiging van de Kelten in deze regio te kunnen bewonderen.

4600

monumentale megalieten zijn er in Bretagne, op z'n minst. Dat aantal is uniek in de wereld.

5000

km lang zijn de gemarkeerde wandelroutes bij elkaar. Dat is zo'n beetje de afstand van Amsterdam naar Moskou en terug.

7000

jaar zijn er verstreken sinds zich mensen in deze regio vestigden en de eerste dolmens en menhirs plaatsten.

27.200

km² is de oppervlakte van Bretagne. Van noord naar zuid reis je maximaal 150, van oost naar west reis je maximaal 250 km.

200.000

mensen spreken nu nog Bretons of kunnen die taal tenminste verstaan.

7777
heiligen nemen zich het wel en wee van de regio ter harte.

RENNES

Bezienswaardig

- 1 Cathédrale St-Pierre
- 2 Palais de Justice
- 3 Stadhuis
- 4 Mus. des beaux-arts
- 5 Les Champs Libres

Overnachten

- 1 Le Magic Hall
- 2 Garden Hôtel
- 3 Arcantis Le Voltaire

Eten en drinken

- 1 Le tire bouchon
- 2 Angello Dei Lices
- 3 Le Breton Voyageur

Winkelen

- 1 Marché des Lices
- 2 Marché Ste-Anne
- 3 Collections du Palais

Uitgaan

- 1 Opéra de Rennes
- 2 Théâtre National
- 3 Le Triangle

Sport en activiteiten

- 1 Vêlo Star
- 2 Golf de la Freslonnière

pelijk centrum Espace des Sciences en het Musée de Bretagne. Het museum wil op 1900 m² alles presenteren wat de kern vormt van de geschiedenis en de cultuur van Bretagne. Dit spreekt misschien meer aan als je al door Bretagne hebt gereisd dan aan het begin van je vakantie. Dan kun je de Gallo-Romeinse inscripties, het aardewerk uit de steentijd en de voorbeelden van klederdracht beter plaatsen. Verder wordt speciaal aandacht geschonken aan de affaire van de tenonrechte veroordeelde Joods-Franse officier Alfred Dreyfus. Hij werd in 1895 wegens landverraad verbannen naar het beruchte Duivelseiland, maar kreeg in 1899 gratie in Rennes.

10, cours des Alliés, tel. 02 23 40 66 00, musee-bretagne.fr, di.-vr. 12-19, za.-zo. 14-19 uur, permanente tentoonstelling toegang gratis

ETEN, SHOPPEN, SLAPEN

Overnachten

Trendy en gezellig

Le Magic Hall 1

Dit hotel in een voormalige bioscoop is centraal en rustig gelegen. De ambiance is jong en gemoedelijk, met iets van nonchalant chic en knus. De kamers zijn ingericht aan de hand van culturele thema's: 'muziek', 'dans', 'film', 'toneel'. Bij het ontbijtbuffet zitten de gasten bij elkaar aan een grote tafel. Na afloop kun je – wie wil dat niet eens een keer? – achter het drumstel plaatsnemen.

17, rue de la Quintaine, tel. 02 99 66 21 83, lemagicall.com, 19 kamers, 2 pk vanaf €90

Met groene oase

Garden Hôtel 2

Een hotel van Logis de France in een vakwerkhuis met centrale ligging. Enkele lichte kamers kijken uit op de groene binnenplaats en staan garant voor rust midden in de stad.

3, rue Jean-Marie-Duhamel, tel. 02 99 65 45 06, hotel-garden.fr, 25 kamers, 2 pk vanaf €65

Sinaasappelberg

Arcantis Le Voltaire 3

Gasten kunnen zeker de tuin met palmen of de origineel ingerichte bar waarderen, maar iedereen is onder de indruk van de enorme sinaasappels bij het ontbijtbuffet met een persapparaat eraan.

10, rue de Guébriant, tel. 02 99 67 33 33, hotel-arcantis-rennes.fr, 33 kamers, 2 pk vanaf €40

Eten en drinken

Cuisine sans chichi is een slogan die goed in de markt ligt. Deze 'keuken zonder poeha' stoelt op een afkeer van het culinaire gedoe van ouderen, die echter uitmond in een Amerikaanse standaardindeling: burger, pasta, pizza, salade. Daarvan is er meer dan genoeg, terwijl de echte pareltjes zich in kleine niches hebben teruggetrokken.

Verfijnde gerechten en broodjes

Le tire bouchon 1

De ingrediënten die in deze bistro op tafel komen, zijn verse lokale producten van de markt. Madame staat te koken in een open keuken en is daar

3

Naar de menhirs en andere grote stenen – Locmariaquer

Obelix, de oer-Breton, draagt niet bij toeval een menhir op zijn rug. Zijn geboortestreek heeft alle recht om zich de bakermat van de megalitische cultuur te noemen. Alleen al rond het plaatsje Carnac staan ruim drieduizend menhirs, die erop wachten tijdens een fietstocht te worden verkend.

Adeline is gids op het archeologische terrein en denkt graag over deze plek na. Ze kan er allerlei verhalen hierover vertellen, die je niet op een goudschaaltje moet wegen. Het verhaal over een neolithische ondergrondse parkeergarage is duidelijk een verzinsel. Maar vulvasymbolen op de oude stenen – waarbij Adeline met voorgewende schroom naar de kinderen in de groep kijkt – lijken alweer heel wat aannemelijker.

Zware brokstukken

De geringste vermoedens kunnen leiden tot wilde theorieën. De geleerden zijn het nog altijd niet eens over de meeste vragen rond de monumentale stenen. Een van die grote raadsels is de megaliet die in vier grote stukken gebroken is: de **Grand Menhir I**. Als één geheel was het steenblok 20,5 m lang en woog het 280 ton. Daarmee is het de grootste menhir ter wereld. Meestal gaat het bij menhirs om graniet, maar hier hebben we te maken met orthogneis, een mineraalhoudend stollingsgesteente dat gemakkelijker te bewerken was. Dit materiaal komt niet in de omgeving voor, maar is afkomstig uit de streek van Auray. Dat is een afstand van zo'n 12 km. Men neemt aan dat per ton vijftien tot twintig man nodig was om het steenblok met touwen over rollers te transporteren. Als je dat aantal vermenigvuldigt met 280, moet de hele bevolking van de streek met deze menhir in de weer zijn geweest. Dat vereist een hiërarchisch geordende samenleving met specialisten en woordvoerders.

Zwijgende getuige: sinds mensenheugenis is de grote menhir al in stukken gebroken

Adeline vertelt ook in geuren en kleuren over het leven van de toenmalige boeren en veehouders. Ze geeft aan hoe de mensen de grote steen over een aarden helling oprichtten om hem vervolgens aan de basis in een uitgegraven gat van 2 m diep op te stellen. Daarna wijdt ze uit over het feestje dat vermoedelijk werd gehouden en de laatste afwerking. De steen werd namelijk met behulp van stenen met kwarts glad gemaakt. Dat gebeurde allemaal omstreeks 4500 v.Chr.

Bij de Grand Menhir hoorden achttien kleinere menhirs in een rechte rij. Deze zijn nu verdwenen, terwijl de grote steen in stukken ligt. Misschien werd de plek na 200 à 300 jaar als steengroeve gebruikt, maar in diepere lagen zijn ook sporen gevonden van Gallo-Romeinse bewoners. Adeline houdt het op een niet nader vastgestelde aardbeving en denkt dat de menhir omviel en brak. Dat is aannemelijker dan de theorie van een blikseminslag rond 1700. Maar ook kunnen christelijke monniken de plek hebben verstoord. Onduidelijk is tot slot de functie van de imposante steen. Markeerde deze een belangrijk graf, was hij deel van een observatorium of een baken voor zeelieden op de Golf van Morbihan?

In stukken verdeeld en geplunderd

Een grafmonument is des te aannemelijker vanwege de rij stenen op de iets verderop gelegen **Table des Marchands**. Deze werd misschien gebouwd voor een belangrijk persoon en tot het begin van de bronstijd (omstreeks 2000 v.Chr.)

LEESVOER

Voor veel complotdenkers is Erich von Däniken een goeroe. Vanzelfsprekend was de succesvolle auteur na zijn ontdekkingen over Paaseiland en de piramiden van Egypte ook actief in Bretagne. In 1991 ontdekte hij in het ganggraf van het Île de Gavrinis gecodeerde wetenschappelijke geheimen. Die werden het onderwerp van zijn boek *Signalen uit het Stenen Tijdperk*. De natuurkundige Markus Pössel heeft overigens aangetoond dat de mensen uit de steentijd geen aanwijzingen voor buitenaardse wezens hebben versleuteld, maar dat Däniken dat zelf met diverse goocheltrucs heeft gedaan.

Adeline en de Steen der Wijzen. Een beetje fantasie doet niemand kwaad en is vermakelijk voor de bezoekers

Roscoff

St-Pol had de groente, de havenplaats Roscoff bracht die onder de mensen. Pas in 1790 kreeg de schilderachtig gelegen plaats (4000 inwoners) stadsrechten. Roscoff heeft vanouds goede handelsbetrekkingen met Engeland, met naast de vissershaven ook een veerhaven die verbindingen met de Britse eilanden onderhoudt.

BEZIEDSWAARDIGHEDEN

Rond de oude vissershaven

In de straten die rond de oude vissershaven liggen, heerst nog een sfeer van de oude stad. In het **Maison Alexandre Dumas** (46, rue Gambetta) verbleef de auteur van *De drie musketiers* in de zomer van 1869. Hier berichtte hij over een geslaagde reclameactie in die tijd. Volgens hem stond de boer Henri Olliviet op de markt van Londen met een bord waarop te lezen was: 'Engelse uien deugen niet.' Ter vergelijking bood hij uien uit Roscoff aan. Als gevolg van deze actie groeide de neiging onder Engelsen om geïmporteerde waren te kopen. Bij de wandeling door de straat-

jes van Roscoff zie je overal gevlochten uienstrengen hangen. Hierna of liever heel vroeg in de ochtend kun je een mooie wandeling maken over de **pier**, waar aan het eind de veerboot naar Île de Batz aanlegt. Het uitzicht over het havenbassin en de natuurstenen huizen geeft je het gevoel dat de tijd hier stil heeft gestaan.

Haven in moderne stijl

Veerboten naar Engeland, autoverkeer, zeiljachten en dranghekken typeren de sfeer rond de moderne **Port du Blosson**. Een belangrijke economische factor is hier de bijna 5000 ton vis die elk jaar in de **criée**, de visafslag, wordt verhandeld. Bezoekers kunnen de luidruchtige bedrijvigheid tijdens een rondleiding meebeleven (tel. 02 98 62 39 26, juli-aug. ma.-do. 11, 14.30, 16.30, half-eind apr. ma.-do. 14.30, mei-juni, sept.-half okt. di. 14.30 uur, €5). Bij de rondwandeling valt trouwens op dat Roscoff dankzij de golfstroom een zeer mild klimaat heeft. Daardoor gedijen in de **Jardin exotique** nabij de moderne haven planten uit Chili, Nieuw-Zeeland, Australië en Zuid-Afrika (Lieu-dit Roc'h Hievec, jardinexotiqueroscoff.com, juli-aug. dag 10-19, half mrt.-juni, sept.-okt. dag. 10-18, half feb.-half mrt. dag. 10-17 uur, €6).

MUSEA

Zeg het met uien

De teelt van groente en dan vooral van uien in de omgeving van Roscoff gaat terug tot de 17e eeuw. Vanwege het hoge gehalte aan vitamine C namen de uien een belangrijke plaats in als voedsel aan boord van de Franse schepen. Of het verhaal van Dumas nu klopt of niet, Engeland was een belangrijke afnemer van uien en kreeg deze etenswaar via de zogeheten *Onion Johnnies*, die op zwaar beladen fietsen door het land trokken. Elk jaar zouden wel vijftienduizend Johnnies in Engeland zo'n 9000 ton uien hebben verkocht. Tegenwoordig houden nog twintig van deze handelsreizigers de uienhandel op traditionele wijze in stand. Meer informatie over uien door de tijd heen biedt het **Maison des Johnnies et de l'Oignon** (48, rue Brizeux, tel. 02 98 61 25 48, half juni-half sept. di., do.-za. 11, 15, 17, wo. 15 en 17, anders di.-za. 15 uur, €5).

ETEN, SHOPPEN, SLAPEN

Traditionele gastvrijheid D'Angleterre

Je kunt goed overnachten in dit familiehotel in een sfeervol oud pand met een tuin. Het biedt een gastvrije sfeer en je kunt er ook goed en goedkoop eten (menu €14-16).

28, rue Albert de Mun, tel. 02 98 69 70 42, hotel-angleterre-roscoff.fr, mrt.-okt., 33 kamers, 2 pk €65-95

Lekker zonder poespas L'Écume des Jours

Dit restaurant in een pand uit de 16e eeuw heeft een goede naam, want het staat in alle gidsen voor fijnproevers vermeld. Men serveert uitstekende Bretonse gerechten in de eetzaal met open haard of op het terras met uitzicht over zee.

Quai d'Auxerre, tel. 02 98 61 22 83, lecume-des-jours.pagesperso-orange.fr, di.-wo. gesl., menu vanaf €35

Alles voor je woning

La Brocante du Phare

In dit goed voorziene winkeltje vind je allerlei meubilair, lampen, spiegels en serviesgoed. Er is ook een aardig appartement te huur (2 pk €80).

9, rue Jules Ferry, tel. 02 56 45 51 90, op Facebook

Weldadig zeewater

Hôtel Beau Rivage Valdys Thalasso & Spa

Al in 1889 zette men in Roscoff zeewater in bij de strijd tegen reuma. Het destijds opgericht centrum voor thalassotherapie ligt ten westen van de binnenstad bij het strand Roc Kroum.

Rue Victor Hugo, tel. 02 29 20 27 25, thalasso.com, kuur van een week met halfpension vanaf ongeveer €950

INFORMATIE

Office de Tourisme: Quai d'Auxerre, 29680 Roscoff, tel. 02 98 61 12 13, roscoff-tourisme.com.

Trein: naar Morlaix.

Bus: naar Morlaix en Brest.

Veerboot: een pendelboot naar het Île de Batz vertrekt in de zomer elke 30 minuten, de rest van het jaar om de 1 à 2 uur. De tocht duurt 20 minuten (Compagnie Finistérienne de Transports Maritimes, Le Rhû, Île de Batz, tel. 07 62 61 12 12, vedettes-ile-de-batz.com, retour €9).

STRANDBOLIDES

Als het oppervlak van het zand vlak en stevig is, kunnen de **strandzeilers** recordsnelheden behalen. Nergens in Bretagne zijn de omstandigheden voor deze milieuvriendelijke snelheidsmaniakken zo goed als aan de baai van Goulven bij het dorp Plounéour-Trez.

Cursus en materiaal: Rèves de Mer, 3, place de la Mairie, Plounéour-Trez, tel. 02 98 83 55 17, revsdemer.com, cursus van 5 x 2 uur ongeveer €170).

Een oud symbool: met uien beladen trokken de 'Onion Johnnies' op de fiets door Engeland